

שובה ישראל עד ה' אלהיה כי כשלת בעונך: הושע פרק יד:

Partial teshuva

1. אבן עזרא על הושע י"ד:ב'א'

שובה - מעט מעט עד השם.

2. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין פרק א הלכה ט

דרש בן עזאי (קהלת י) וחוטא אחד יאבד טובה הרבה זבובי מנת יבאיש יביע שמן רוקח. אילו זבוב אחד שמת ונפל לתוך שמן רוקח נשמא אינו מבאיש שמן רוקח? וזה על ידי חטא אחד שחטא איבד כל זכויות שבנדו. דרש ר"ע (ישעיה ה) לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חק. לבלי חוקים אין פתיב פאן, אלא לבלי חק למי שאין בידו מצנה אחת שיסייע לו לכף זכות. הדא דאתא אמר לעולם הבא, אבל בעולם הזה אפילו תשע מאות ותשעים ותשעה מלאכים מלמדין עליו חובה ומלאך אחד מלמד עליו זכות הקדוש ברוך הוא מקריעו לכף זכות. ומה טעם? (איוב לג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלה להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כפר. אמר רבי יוחנן אם שמעת דבר מרבי ליעזר בנו של ר"י הגלילי, נקב אונגה פאפרפס הזו ושמע. דאמר רבי יוחנן רבי ליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אמר אפילו תשע ומאות ותשעים ותשעה מלאכים מלמדין עליו חובה ומלאך אחד מלמד עליו זכות הקדוש ברוך הוא מקריעו לכף זכות. ולא סוף דבר כל אותו המלאך, אלא אפילו תשע מאות ותשעים ותשעה צדדין מאותו המלאך מלמדין עליו חובה וצד אחד מאותו המלאך מלמד עליו זכות, הקדוש ברוך הוא מקריעו לכף זכות. מה טעם? אם יש עליו מלאך אחד מאלה אין פתיב, אלא אחד מני אלה מאלה לצדדין של אותו מלאך. מה פתיב בתריה? ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כפר. פדעהו בייסורין מצאתי כפר. מצא פופר לעצמו. הדא דאתא אמר בעולם הזה. אבל לעולם הבא, רובו זכויות יורש גן עדן. רובו עבירות יורש גיהנם. הנה מחציתין? רבי יוסי בן חנינה אמר נושא עון. רבי אבהו אמר נושא פתיב. מה הקדוש ברוך הוא עושה? חוטף אחד מחובותיו מעלים וזכיותיו מקריעות.

3. ספר חרדים - פרק סא רבי אלעזר בן משה אזכרי 1533-1600

להחזיק במצוה אחת בשלימות בכל עון: ואף על פי שחייב אדם להזהר בכל המצוות, מכל מקום יש לו להחזיק באחת מכל המצוות בכח גדול והתמדה שלא יעבור עליה כל ימי חייו, לפי שכללות התורה שהם תרי"ג מצוות נקרא עץ חיים כדכתיב עץ חיים היא למחזיקים בה, והאוחז ענף אחד מן האילן יפה אוחז בכלו, שכל שאר הענפים נמשכים אחר אותו ענף שכלם גוף אחד, אבל אם בא לאוחז בכל הענפים יחדיו לא יוכל לאוחז כלום. היינו דגרסינן במס' שבת פרק כל כתבי אמר רב נחמן תיתי לי דקיימית שלש סעודות בשבת, אמר רב יהודה תיתי לי דקיימית עיון תפלה, אמר רב הונא בריה דרב יהושע תיתי לי דלא סגינא ד' אמות בגילוי הראש, אמר רב ששת תיתי לי דקיימית מצוות תפילין, ואמר רב נחמן תיתי לי דקיימית מצוות ציצית. אמר רב יוסף לרב יוסף בריה דרבה, אבוך במאי זהיר טפי אמר ליה בציצית, יומא חד הוה קא סליק בדרגא איפסיק ליה חוטא ולא נחית ואתא כמה דלא רמיא, ופרש"י דקיימית מצוות תפילין שלא הלך ד' אמות בלא תפילין וכן לענין ציצית עד דרמייה שתקנה וזה לשון תליית ציצית כדאמרינן בעלמא לא רמי חוטי עכ"ל:

4. ספר פלא יועץ - ערך תשובה - הרב אליעזר ב"ר יצחק פאפו 1786-1827

כי הן אמת שמפורש בספר גורי האר"י ושאר מקובלים תיקוני תשובה לכל עון ולכל חטאת מספר תעניות לפי החטא ויש עונות חמורים שמצריכים לישב בחמה בימות החמה בין הנמלים ובקרח ולהתגלגל ערום בשלג בימות הגשמים ומלקיות וחרולים וכדומה ודורשי חמורות אמרו שנוטריקון תשובה הוא תענית שק' ו'אפר ב'כי ה'ספד וכן כתוב ושובו אל ה' בצום ובכי ומספד אבל אני אומר שבדור יתום זה אם יארע שיבא איש יהודי אצל חכם שיתן לו תיקונים וילמדנו דרכי תשובה ראוי לחוש לתקנת השבים וספרים האלה המדברים בתיקוני התשובה במספר תעניות וסגופים אסור לקרותם בפני המון העם ... ומה גם שלפי האמת לא כל הזמנים ולא כל האדם שוים וכבר אמרו

משם האר"י ז"ל שהמעט שעושים בדורות הללו חשוב כהרבה שהיו עושים בדורות ראשונים כי גברה הקליפה וכשל בעונינו כחנו

5. **ספר בית אלקים - שער התשובה - פרק שנים עשר** רבי משה בר יוסף מטקאני-המבי"ט; 1500-1580 התשובה בכל חלק שיעשה יש לו קצת שכר ולפי מה שירבה כן ירבה סליחתו, ... ואחר שנתבאר ענין התשובה כי היא החרטה ועזיבת החטא, נאמר כי אינם כשאר המצות שהעושה חלק המצוה אין לו חלק שכר המצוה, כמו שתאמר מצות ציצית הוא בד' הכנפות והעושה ציצית בג' כנפות לבד, אינו מקיים ג' חלקי המצוה שהרי ד' ציציות מעכבין זה את זה והרי הוא שתאמר מצות ציצית הוא בד' הכנפות והעושה ציצית בג' כנפות לבד, אינו מקיים ג' חלקי המצוה שהרי ד' ציציות מעכבין זה את זה והרי הוא כאילו לא עשה שום דבר, ואולם התשובה גם כי אינה שלימה עד שתהיה בחרטה לשעבר ועזיבת החטא לעתיד, עם כל זה החרטה לבד בלי עזיבת החטא מועיל קצת, וכן עזיבת החטא בלי חרטה, וכמו שמצינו באחאב שנכנע מלפני ה' במה שקרע בגדיו וצם ושכב בשק, שנראה כמתחרט על מה שעשה, ולא עזב כל חטאיו, ועם כל זה הועיל לו, כדכתיב (מלכים א' כ"א) יען פי נקנע מפני לא אביא הרעה בימי וגו', וכן מצינו באנשי נינוה ששבו לעתיד שעזבו החטא, ולא נתחרטו על העבר, כי אפילו באזהרת המלך לעם אמר (יונה ג') וישבו איש מדרכו הרעה ומן החמס אשר בכפיהם, אשר כפי הנראה כי החמס אשר עודנו בכפם לא בלעוהו הוא שהיו מחזירים ולא הגזל הנאכל שקשה להשיבו, ויותר מזה א"ר יוחנן (בירושלמי תענית פ"ב) מה שקשה בכם ידיתם הקזירו, בשידה תיבה ומגדל לא הקזירו. ולזה אמר הכתוב וירא אלהים וגו' כי שבו מדרכם הרעה שהוא עזיבת החטא לעתיד לבד, ועם כל זה הועיל להם שנחם האלהים על הרעה אשר דבר לעשות ולא עשה, ומפני כי תשובתם זו לא היתה שלימה כנזכר, אמר הכתוב על הרעה אשר דבר לעשות להם ולא עשה, כלומר על מה שדבר עוד מ' יום ונינוה נהפכת הוא שנחם ולא עשה בסוף הארבעים, אלא האריך להם עד שתהיה תשובתם שלימה, ואפילו בהשבתו אל לבו לשוב בלי קיום שום חלק מב' חלקי התשובה ההכרחיים מיקל האדם מעונש,

6. ספר שערי תשובה - שער ראשון אות ט

והנה מדרגות רבות לתשובה, ולפי המדרגות יתקרב האדם אל הקדוש ברוך הוא. ואמנם לכל תשובה תמצא סליחה, אך לא תטהר הנפש טוהר שלם להיות העונות כלא היו, זולתי כאשר יטהר האדם את לבו ויכין את רוחו כאשר יתבאר. וכן כתוב (תהלים לב:ב) "אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון ואין ברוחו רמיה", וכענין הבגד הצריך כבוס, כי המעט מן הכבוס יועיל בו להעביר הגעל ממנו, אך לפי רוב הכבוס יתלבן. וכן כתוב (תהלים נא, ד): "הָרַב פְּכֹסֵי מַעֲוֹנָי, ...

7. ספר שמות פרק לד

(ה) נִיָּדָה ה' בְּעֵינָיו וַיִּתְחַצֵּב עִמּוֹ שֵׁם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם ה': (ו) וַיַּעֲבֹר ה' עַל-פְּנֵי וַיִּקְרָא ה' ה' אֶל רְחוּם וַחֲנוּן אֲרָף אַפַּיִם וְרַב-חַסְדִּים וְנֶאֱמַת: (ז) נִצַּר חֶסֶד לְאֱלֹפִים נִשְׂא עֵינָיו וַפִּשַׁע וַחֲטָאָה וְנִקְהָה לֹא יִנְקָה פִקְדוֹ עֵינָיו אֲבוֹת עַל-בְּנֵי וְעַל-בְּנֵי בְנֵי עַל-שְׁלֹשִׁים וְעַל-רַבְעִים:

8. תלמוד בבלי ראש השנה יז:

וַיַּעֲבֹר ה' עַל פְּנֵי וַיִּקְרָא" (שמות לד). אמר רבי יוחנן, אֵלְמָלָא מִקְרָא כְּתוּב, אִי - אֶפְשָׁר לְאָמְרוּ, מִלְּמַד שְׁנַתְעַטְףָּהּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשִׁלִּיחַ - צְבוּר, וְהִרְאָה לּוֹ לְמִשְׁחָה סֶדֶר תְּפִלָּה. אָמַר לוֹ, כָּל זְמַן שִׁישְׁרָאֵל חוֹטְאִין, יַעֲשׂוּ לְפָנָי פְּסָדֵר הַזֶּה, וְאִנִּי אֶמְחֹל לְהֵם עֲוֹנוֹתֵיהֶם. (שמות לד) "ה' ה'" - אֲנִי הוּא קִדְּם שִׁיחֲטָא אָדָם, אֲנִי הוּא לְאַחַר שִׁיחֲטָא אָדָם וַיַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה. "אֶל רְחוּם וַחֲנוּן, אֲרָף אַפַּיִם וְרַב חַסְדִּים וְנֶאֱמַת".

9. רש"י על שמות פרק לד פסוק ז

ונקה לא ינקה - לפי פשוטו משמע שאינו מותר על העון לגמרי, אלא נפרע ממנו מעט מעט, ורבותינו דרשו מנקה הוא לשבים ולא ינקה לשאינו שבים (יומא פ"ו):

10. תלמוד בבלי שבועות ל"ט.

דתנא, רבי אלעזר אומר, אי אפשר לומר, "ונקה", שפכר נאמר, "לא ינקה", ואי אפשר לומר, "לא ינקה", שפכר נאמר, "ונקה", הא כיצד? מנקה הוא לשבים, ואינו מנקה לשאינו שבים.

11. במדבר פרק יד

(יז) וְעֵתָּה יַגְדִּלְנָא כַּח אֲדוּנֵי כְּאֲשֶׁר דְּבַרְתָּ לְאִמְרֵי (יח) ה' אֲרֵךְ אֲפַיִם וְרַב־חֶסֶד נִשְׂא עֵזוֹ וְפָשַׁע וְנִקְהָ לֹא יִנְקָה פֶלֶאד עֵזוֹ אָבוֹת עַל־בָּנִים עַל־שְׁלֵשִׁים וְעַל־רַבְעִים: (יט) סִלְחֵ־נָא לְעֵזוֹ הָעַם הַזֶּה כַּגְּדֹל חֶסְדְּךָ וְכְאֲשֶׁר נִשְׂאָתָה לְעַם הַזֶּה מִמְצָרִים וְעַד־הַנְּהָ: (כ) וַיֹּאמֶר ה' סִלַּחְתִּי כַּדְבָרְךָ:

12. רש"י במדבר יד:יז-כ

ה' ארך אפים. לצדיקים ולרשעים; פשעלה משה למרום מצאו להקב"ה שנהיה יושב וכותב ה' ארך אפים, אמר לו, לצדיקים? אמר לו הקב"ה אף לרשעים, אמר לו רשעים יאבדו, אמר לו חייך שתצטרך לדבר; פשטאוי ישראל בעגל ובמרגלים התפלל משה לפניו בארך אפים, אמר לו הקב"ה והלא אמרת לי לצדיקים? אמר לו והלא אמרת לי אף לרשעים, יגדל נא כח ה' לעשות דבורך ונקה. לשבים: לא ינקה. לשאינן שבים (יומא פ"ו):

13. ספר נתיבות עולם ב - נתיב התשובה - פרק ו

...ואח"כ אמר ונקה דהיינו שמנקה לשבים לגמרי מן החטא וזה נקרא ונקה, וקשה הרי כבר מנה במדות אני ה' קודם שיחטא אני ה' לאחר שיחטא ויעשה תשובה, ויש לתרץ דמה שכתוב אחר שיחטא ויעשה תשובה דהיינו שעשה תשובה על כל חטאיו עד שהוא כמו צדיק גמור ועם זה הש"י נוהג במדת הרחמים לגמרי, ולכך אמר אני הוא אחר שיחטא ויעשה תשובה, אבל כאן מדבר שעשה תשובה על קצת עבירות ואותם מנקה ועל קצת לא עשה תשובה ואותם אינו מנקה. ובפרק שבועת הדיינין (שבועות ל"ט, א') ונקה לא ינקה אמר ר' אלעזר א"א לומר ונקה שכבר כתיב לא ינקה ואי אפשר לומר לא ינקה שכבר כתיב ונקה הא כיצד מנקה לשבים ואינו מנקה לשאינם שבים ע"כ. וזה גם כן ממדת טובו שאם עשה תשובה על מקצת חטאיו אף שלא עשה תשובה על כל חטאיו וזהו ונקה לא ינקה ופרשו ז"ל מנקה לשבים ואינו מנקה לאינן שבים, וקשה פשיטא כי למה ינקה לאינם שבים, אבל מדבר הכתוב בחוטא ששב על מקצת חטאיו ועל מקצת חטאיו לא שב והיה ראוי כי מאחר שלא שב על הכל לא ינקה לו לכך אמר ונקה, ושלא תאמר ששב על מקצת מנקה לו אף אותם שלא שב ולכך אמר לא ינקה:

14. ספר פתח יצחק על ראש השנה מאמר לג

[ד] שני שמות הוי' הנמצאים בראש השלש עשרה מדות נתבארו בחז"ל שהשם הראשון הוא לפני שיחטא האדם והשם השני הוא לאחר שיחטא האדם ויעשה תשובה. ודבר זה צריך עיון טובא. דהרי ענין התשובה שייך הוא למדת ונקה שכך אמרו ז"ל מנקה הוא לשבים. ובא ע"ז הישוב במהר"ל כי השב על כל חטאיו ריצוי תשובתו נמשך ממדת שם הוי' השני. ואילו השב על מקצת חטאיו תשובתו מתקבלת בכחה של מדת ונקה.

[ו] ונתבאר לנו עומק כוונתו של המהר"ל כי מדת ונקה שפירושה היא מנקה לשבים היינו על מקצת חטאיו והא דאמרינן השם לאחר שיחטא בשב על כל חטאיו. היינו משום, דהיצירה החדשה של עולם התשובה בכחו של השם השני, אינה באה מתחילתה אלא באופן שלאחר התשובה מיהת יבוא הנברא למצב של קודם החטא בכלל, שכן השם השני משתווה בתכנו אל השם הראשון; ורק שבהשם הראשון גנוזה היצירה לפני הקלקול ובהשם השני גנוזה היצירה שלאחר התיקון. וממילא אין זה אלא כשהמצב שלאחר התיקון, משתווה אל המצב שלפני הקלקול והנברא עומד עכשיו במצב של בלי קלקול. והיינו שכתב מהר"ל דהא דאמרינן השם לאחר שיחטא הוא דוקא בשב על כל חטאיו. ובאמת בלי מדה נוספת של ונקה לא היה מקום לתשובה פרטית על חטאים מיוחדים והיינו זקוקים דוקא לתשובה כללית על כלליותה של הנפש. ולזה פועלת היא המדה של ונקה, שלאחר שנוצר ונתחדש עולם של תשובה בכחו של שם הוי", נמצא בו גם כח נקיון לתיקון פרטי על קלקול פרטי. פרק ב [יב] וחוזרים אנו בזה להתחלת הענין. שלפי שיטתו של רבינו יונה ישנה במצות היום של תשובה ביוה"כ הדגשה מיוחדת על הטהרה הבאה מתוך התשובה מה שלא נמצא דוגמתה במצות

תשובה הכללית. והדגשה מיוחדת זו בודאי שנובעת היא מתוך תוכן מיוחד של חובת התשובה ביוה"כ כלפי חובת התשובה הכללית. והם הם הדברים שנתבארו בפרק זה. כי יש לו לעולם התשובה מתן תורה וקבלת תורה משלו. ועבודת היום בעסק התשובה ביוה"כ, מתייחסת היא למתן תורה של אותו היום שבו ניתנו לוחות אחרונות אשר סוף ענינם הוא מתן תורה בצורה המיוחדת לעולם התשובה. ומכיון דעסק התשובה ביוה"כ אינו עומד לעצמו, אלא שהוא מצטרף למתן תורה של עיצומו של יום, לכן יש בו שיעור למטה ואין אנו אומרים בו כי גם כל שהוא של תשובה נכנס בכללו מפני שהמקום אשר בו מצטרפת התשובה לקבלת התורה הוא דוקא בהטהרה שבה, ולכן יצאו מן הכלל כל אותן מדרגות התשובה שאינן אלא בגדר העברת הגעל ושלא הגיעו למדרגת ליבון. כי לפי הנראה כך פירש רבינו יונה בכוונת הכתוב "הרב כבסני מעוני ומחטאתי טהרני". כי אע"פ שאנו אומרים כי לכל תשובה תמצא סליחה אין אנו אומרים כי לכל תשובה תמצא טהרה, ולכן בשעה שהמבוקש הוא טהרה מן החטא אז התנאי הוא דוקא "הרב כבסני", דהיינו שהענין מתחיל דוקא מריבוי הכיבוס, ויש לו שיעור למטה. ועיצומו של יום הכפורים שהוא יום סליחה ומחילה, מ"מ חובת התשובה שבו היא חובת הטהרה דוקא, לפני ה' תטהרו.

15. משנה מסכת יומא פרק ח

האומר, אֶחָטָא וְאָשׁוּב, אֶחָטָא וְאָשׁוּב, אֵין מְסַפִּיקין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. אֶחָטָא וְיִוֵּם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר, אֵין יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר. עֲבֵרוֹת שְׁבִין אָדָם לְמָקוֹם, יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר. עֲבֵרוֹת שְׁבִין אָדָם לְחֶבְרוֹ, אֵין יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר, עַד שְׂיִרְצֶה אֶת חֶבְרוֹ. אֵת זֶה דָּרַשׁ רַבִּי אֱלֶעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, ^(ויקרא טז) מִכַּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִטְהָרוּ, עֲבֵרוֹת שְׁבִין אָדָם לְחֶבְרוֹ, אֵין יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר, עַד שְׂיִרְצֶה אֶת חֶבְרוֹ. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, אֲשֶׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל, לִפְנֵי מִי אַתֶּם מִטְהָרִין, וּמִי מְטַהֵר אֶתְכֶם, אָבִיכֶם שְׁבַשְׁמִימִים, שְׁנַאֲמַר, ^(יחזקאל לו) וְנִרְקַתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם. וְאֹמַר, ^(ירמיה טז) מִקְנֵה יִשְׂרָאֵל יְיָ, מִה מְקַנֶּה מְטַהֵר אֶת הַטְּמֵאִים, אֵף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל:

16. יונה פרק ד

וַיַּרְע אֱלֹהֵי יוֹנָה רָעָה גְדוֹלָה וַיִּחַר לוֹ: וַיִּתְפַּלֵּל אֵלֶי ה' וַיֹּאמֶר אֲנִי ה' הֲלוֹאֲנִי דָבָרִי עַד־הַיּוֹתִי עַל־אֲדָמָתִי עַל־כֵּן קִדְמָתִי לְבָרַח תִּרְשָׁיִשָׁה כִּי יִדְעָתִי כִּי אַתָּה אֱלֹהֵי־חַיִּים וְנִרְחִים אֲרַךְ אֲפִימִם וְנִרְבַּח־חֶסֶד וְנִחַם עַל־הַרְעָה:

17. פירוש ספורנו יונה ד:א

ארך אפים – שאף על פי ששבו מן הגזל לא שבו משאר עבירות שבידם:

18. מלבי"ם על יונה פרק ד פסוק א - חלק באור הענין

(א) וירע אל יונה - פי' הרי"א הרעה פה הוא חולי שבעצבון לבו נפל וחלה חולי ויבקש מותו, וזה לפי שיונה חשב שלא תשוב הגזרה מעליהם עד שישוּבו בין באמונות ודעות בין במעשים והם לא שבו רק מהמעשים כמ"ז וירא אלקים את כל מעשיהם כי שבו ועדן החזיקו בעבודות זרות, ובכ"ז נחם ה' על הרעה, מזה הבין שה' השאירם מפני שהם מוכנים להיות שבט אפו על ישראל וזה הרע לו, ופי' שהרע לו על שהוא היה הסבה להשאיר מטה חובלים על ישראל שנתן נפשו עליהם, וגם חרה לו על הדבר מדוע יגברו המה על ישראל אחר שהם עדן עובדי ע"ז:

19. רמב"ם הלכות תשובה פרק ב הלכה ח

הנדודי שְׁנֵהֲגוּ בוּ כָּל יִשְׂרָאֵל אֶבֶל אֲנַחְנוּ חֲטָאנוּ (פְּלָנוּ) וְהוּא עֵקֶר הַנְּדוּדִי.

20. רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק ב הלכה ו

זֶה שְׁנַאֲמַר בַּתּוֹרָה ^(ויקרא טז) "וְכַפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ וּבְעֵד כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל". מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמַדוּ שְׁנֵה וְדוּדֵי דְבָרִים. נִמְצְאוּ לְמַד שֶׁהוּא מִתְנַדֵּה בְּיוֹם זֶה שְׁלִישֵׁה נְדוּדִים. אֶחָד עַל יָדֵי עֲצָמוֹ תְּחַלֶּה. וְדוּדֵי שְׁנֵי עַל יָדֵי עֲצָמוֹ עִם שְׂאֵר הַכְּתָנִים. וְשִׁנְיָהֶם עַל פֶּר הַחֲטָאתָ אֲשֶׁר לוֹ. וְהַנְּדוּדֵי שְׁלִישֵׁי עַל יָדֵי כָּל יִשְׂרָאֵל עַל שְׂעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח. וּמִזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם בְּכָל נְדוּדֵי מִהֵן שְׁלִישׁ פְּעָמִים. כִּי־צַד הוּא אוֹמֵר. אֲנִי הַשֵּׁם חֲטָאתִי עוֹתִי וּפְשַׁעִתִי לְפָנֶיךָ אֲנִי הַשֵּׁם כִּפֵּר נָא לְחֲטָאִים וּלְעוֹנוֹת וּלְפִשְׁעִים שְׁחֲטָאתִי וְשְׁעוֹתִי וְשְׁפִשְׁעִתִי וְכוּ' שְׁנַאֲמַר ^(ויקרא טז) "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ".